

Недељко В. Радосављевић
Научни саветник
Историјски институт Београд

ПИСМО ЈЕВРЕМА ОБРЕНОВИЋА КНЕЗУ МИЛОШУ О РАЗГОВОРИМА СА БЕОГРАДСКИМ ВЕЗИРОМ ЈАНУАРА 1828¹

Ајсџиракџи: У раду је приређено писмо Јеврема Обреновића кнезу Милошу, настало по пријему код београдског везира јануара 1828. Писмо се односи на српске молбе које су Порти упућиване од завршетка Другог српског устанка 1815, посебно двадесетих година 19. века. Оно показује каква се преговарачка активност водила између српских власти и Порте преко београдског везира Хусеин-паше, за кога се сматрало да може подржати српске молбе. У писму је Јеврем Обреновић пренео садржај везириног писма отпремљеног султану, у коме нису наведени никакви српски територијални захтеви, већ само питање потврђивања српских права и наследности дома Обреновића. Правна терминологија која у писму преовлађује је османска, али није довољно прецизна. Српске молбе које се том помињу нису конкретно навођене, већ уопштено, осим питања наследности кнежевског достојанства Милоша Обреновића. Оно је било сложено, јер је у Османском царству постојао став да то право могу имати само султани. Писмо је палеографски и дипломатички описано. На крају рада је приложен његов факсимил.

Кључне речи: Османско царство, Срби, Кнез Милош Обреновић, Јеврем Обреновић, преговори, писмо.

LETTER JEVREM OBRENOVIĆ WROTE TO PRINCE MILOŠ OBRENOVIĆ REGARDING CONVERSATIONS WITH BELGRADE VIZIER IN JANUARY 1828

Abstract: This paper talks about a letter to Prince Miloš Obrenović, which was written by Jevrem Obrenović. It tells about his reception at the Belgrade Vizier in January 1828. The letter refers to Serbian requests to Ottoman authorities in period after Second Serbian Uprising in 1815, that is in the twenties of the 19th century. It shows

¹ Рад је настао као резултат истраживања на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије *Европа и Срби (1804-1918): Подстицаји и искушења европске модерне* (Ев. бр. 177031).

negotiation activity between the Serbian government and authorities through Belgrade Vizier, Husein Pasha, who was thought to be able to support the Serbian requests.

In the letter, Jevrem Obrenović talks about the contents of the letter that Vizier dispatched to the Sultan. The letter does not include any Serbian territorial demands, but it refers only to confirming Serbian rights and the rule of heritage for Obrenović family. Legal terminology in the letter is mainly Ottoman, but is not precise enough. Serbian requests are not specifically cited, but are described in general, apart from the question of heredity of Miloš Obrenović.

That question was especially complicated, because in the Ottoman Empire, the right of heredity was reserved for sultans only. The letter was paleographically and diplomatically described. At the end was facsimile.

Key words: Ottoman Empire, Serbs, Prince Miloš Obrenović, Jevrem Obrenović, negotiations, letter

У Међуопштинском историјском архиву Ваљево, В.5.338. Збирка поклона, чува се писмо које је 11. (23) јануара 1828. Јеврем Обреновић упутио свом брату, кнезу Милошу Обреновићу.² Иако је грађа везана за преписку кнеза Милоша Обреновића и његовог брата Јеврема била део тематске целине „Јеврем Обреновић“ у „Књажеској канцеларији“, основном фонду Архива Србије, Михаило Гавриловић, који је имао увид у тај документ или његов препис, наводи да се он налази у заоставштини Вука Карацића. То указује на могућност да је сачињено више његових преписа.³ Тематска целина „Јеврем Обреновић“ из фонда „Књажеска канцеларија“ је нестала у време аустроугарске окупације Србије 1916–1918, и никада није пронађена. Михаило Гавриловић указује на то да су српски изасланици, на челу са Јевремом Обреновићем, кога је београдски везир том приликом први пут срео, у Београд дошли 4. (16) јануара, да су неколико дана вођени разговори, при чему је везиру обећавана награда од 100.000,00 гроша ако успе да за Милоша Обреновића на Порти обезбеди хатишериф о наследном кнежевском достојанству, и да им је 10. (22) јануара прочитано везирово писмо поводом српске молбе насловљено на султана.⁴

Када је о овом писму реч, његове палеографске и дипломатичке особине су уобичајене за време њиховог настанка. Језик писма је српски, народни, уз мање црквенословенске примесе, а писмо је црквенословенско, тада једино у употреби у словенским областима Османског царства.

² Писмо Јеврема Обреновића кнезу Милошу Обреновићу, Инв. кут. бр. 1, 25. Писмо је поклон госпође Јелене Јосиповић Бојовић из Београда. Припадало је породичној збирци њеног оца, професора Милорада Јосиповића.

³ Из те чињенице јасно је да документ није остао непознат у историографији, али није критички приређен и објављен. О њему се, и из Гавриловићевог дела, мало зна. М. Гавриловић, Милош Обреновић III, Београд 1912, 44–45.

⁴ Исто, 44.

Писмо је настало на четири стране једног дволиста папира, димензија 23,5x38,5 цм. Писано је читко, без словних грешака, титли, лигатура и произвољног скраћивања речи, што указује на то да је писар који га је сачинио владао писарском вештином и вероватно поседовао за тадашње прилике нешто боље образовање. Уобичајена форма у том времену, „писмо-коверат“, која је подразумевала да се писмо приликом слања преса-вије и запечати црвеним печатним воском, у овом случају није примењена. Никакав печат на њему не постоји, али то не значи да се ради о копији или препису, јер је акт који је упућен кнезу од његовог брата могао бити достављен и на други начин. Да је реч о оригиналу, а не копији, концепту или препису, указује и последња страна писма. На њој је забележено да је писмо примљено или у Књажеску канцеларију, или непосредно од кнеза Милоша, 14. (26) јануара 1828, и да је на њега одговорено већ следећег дана, 15. (27) јануара 1828.⁵ По садржају писма се јасно види да је реч о веома поверљивом документу.

У писму се описује сусрет Јеврема Обреновића са београдским везиром, у то време Хусеин-пашом Гаванозоглуом, и разговор који су водили о решавању српског питања у складу са молбама које су српски представници упућивали султану. Јеврем Обреновић је, очигледно, стигао на састанак са београдским везиром у време пред његово слање поште за Цариград. По његовим речима, везир је „из бисага“ које су биле спремљене за татарина, извукао писмо насловљено на султана, и преко диван-ефендије му га растумачио. Јеврему Обреновићу је тада речено да су у њему изложене српске молбе, исте као и „пре седам година“, које је предала српска депутација у Цариграду. За те молбе везир је писао да Срби очекују да их султан „бујурдише“, односно потврди царским актима, а уколико то због деликатних прилика у којима се Османско царство налазило тренутно није могуће да им се изда један „сенет“, којим би се потврдило да ће се то уредити чим се стање у држави стабилизује. Сенетом би народ требало позвати да буде послушан кнезу Милошу, јер би непослушност њему значила и одбијање послушности султану. Такође се наводи да је сличну молбу претходне 1827. предао и „џемајет србски и кнезови, попови и кметови“, у којој је тражено да султан кнеза Милоша „очирачи“.

Даљи садржај писма саопштен Јеврему Обреновићу, односио се на наредност кнеза Милоша и његове породице у Србији. У поменутом писму стоји да је та молба београдском везиру изнета усмено, а њено образложење било је убедљиво: кнез Милош је био гаранција да ће народ увек „окретати на верност“ султану, и да се у неке друге кандидате не може имати поверења, посебно не у Карађорђевог сина. Како се у писму наво-

⁵ Одговор је заведен под деловодним бројем 62.

ди, везир је саопштио Јеврему Обреновићу да је султану предложио да кнезу Милошу треба послати хаџишериф, којим би га султан признао за „баш-кнеза над српским милетом“, с тим што би по његовој смрти неко други из кнежеве породице наследио тај положај.⁶ Разлози за то које је Хусеин-паша навео били су следећи: уколико би дошло до рата са, како се каже, „деветом росијским“, Русија би на сваки начин покушала да у то увуче и Србе, посебно ако би се на њиховом челу налазио Карађорђевићев син, док се са кнезом Милошем то не би десило. Уверен да је то заиста тачно, и да је до тада кнез Милош Обреновић већ доказао своју верност, београдски везир је Јеврему Обреновићу саопштио да је то гарантовао и својим животом, јер се и сам уверио у српску оданост док је био паша у Нишу.

У даљем тексту истакнуто је да паша од Срба тражи да га „не посраме“, јер у његовој фамилији до тада још нико није наредбом власти био „посечен нити сурђунисан“, и да ће учинити све што је могуће да им се молбе испуне. Јеврем Обреновић даље наводи да пашин син за десет дана са харемом треба да крене за Пазарцик⁷, да неће ићи преко Хасан-пашине Паланке⁸ због лошег пута, већ преко Пожаревца, и да би волео да поздраве кнеза Милоша са „госпођом“. Зато кнезу Милошу предлаже да га позове у госте, што би био гест пажње не само према везировом сину, већ и везиру лично. Предлаже, такође, и да му се уреде конаци. Писмо се завршава појашњењима око експедиције поште адресиране на њега у случају да оде из Београда. Јеврем Обреновић овластио је кнезове који су у Београду требали да остану да писма отворе, проследи му их или поступи у складу са његовим садржајем.

Писмо Јеврема Обреновића део је дуге српске преговарачке активности с Портом око остваривања српске аутономије. Настало је у компликованим међународним околностима, јер је султан одустао од Акерманске конвенције склопљене 1826. са Русијом, што је у крајњем довело до Руско-османског рата 1828–1829. А Конвенција је, између осталог, предвиђала да се Србији да аутономија у границама из 1813, у складу са никада испуњеном 8. тачком Букурешког мировног уговора из 1812. године. У време уочи новог руско-османског рата, када руска војска још увек није покренула напад преко Дунава, представници Срба су самостално поку-

⁶ Иако је унео захтев за наследност дома Обреновића, вероватно знајући и сам да у том тренутку од тога неће бити ништа, паша је предлагао кнезу Милошу да се задовољи тиме да за живота може одредити ко ће му бити наследник, што би се као обичај преносило и на његове потомке, и било компромисно решење. М. Гавриловић, нав. дело, 44.

⁷ Татар Пазарцик, данас Пазарцик, град у Тракијског низији у близини Пловдива, у Републици Бугарској.

⁸ Данас Смедеревска Паланка.

шавали да издејстују признање одређених права. Из садржаја овог писма се види умереност српских захтева, који су се односили на права која су већ заживела, и на потврђивање Милоша Обреновића за српског кнеза, чија би наследност остала у његовој породици. Права чије се признање тражи нису појединачно наведена, већ се помињу уопштено, као молбе које је још 1820. српска депутација предала у Цариграду. Када је реч о кнезу Милошу, у везировом писму он се помиње као султанов „кул“, „кулунуз“ (роб, ваш роб и сл.), али и „Коџа Милош“. За њега се тражи да хатишерифом буде потврђен за српског „баш-кнеза“ (великог кнеза, првог кнеза). Кнез Милош ни једном није назван онако како је од српских власти титулисан (Ваше сијатељство, Ваша светлости). За Србе било изузетно важно признање њихове до тада изграђене управе од Порте, као и наследности дома Обреновића у Србији, што је српска скупштина изгласала још 1817, али османска власт то никада није потврдила.

У писму је присутна термилошка непрецизност када је о дипломатичким актима који су тражени. Бујурулдије (џурунтије) које се помињу су, на пример, биле везирске заповести, а не акти султанове милости.⁹ Тражен је и сенет (потврда), којим би привремено било потврђено постојеће стање, а он би као акт јавног права био танка и привремена основа опстанка стечених српских привилегија. Сем тога, за потврду наследности дома Обреновића, у писму се наводи да је затражен хатишериф као највиши султанов указ, а за то је била уобичајена форма берата. Ово питање било је актуелно и касније, по склапању Једренског мира 1829, после османског војничког слома, при чему су османски преговарачи инсистирали на томе да је наследност у Османском царству могућа једино у владарском дому Османовића.

Међутим, непрецизна терминологија која се у писму наводи није утицала на његову суштину. И сам свестан могућности да је у превођењу са турског на српски језик може доћи до погрешног тумачења појединих речи, што би могло да доведе у питање и смисао целих реченица, а самим тим и писма, кнез Милош је послао препис писма депутацији у Цариград са задатком да организују његово превођење на грчки језик, који је на Порти такође коришћен.¹⁰

У даљем тексту писмо је приложено у целини. Оригиналан језик сачуван је у потпуности, с тим што је извршена транскрипција на савремено српско писмо, а интервенисано је и приликом прилагођавања актуелном српском правопису. На стране и мање познате речи указано је у пропратном научном апарату, а такође је извршена и идентификација појединих места и личности. На крају, приложен је и факсимил самог документа.

⁹ Могуће је да се претпостављало да ће, по овлашћењу султана, велики везир или чак београдски везир издати одређене бујурулдије.

¹⁰ М. Гавриловић, нав. дело, 45.

Београд, 12 (24) јануара 1818.

Јеврем Обреновић кнезу Милошу Обреновићу – ујознаје ња са садржином разговора са београдским везиром, и садржајем њисма о српским молбама које је ујушио султану.

Ваше сијатељство
Милостившиј Господару!

По отправленију писма мојега од 8.т[екушћег]¹¹ послао сам Аврама¹² к ч[еститому] везиру, да му саобшти шта сам Вашем сијатељству од разговора 7-го сбившег се јавио, међутим да не би пређе похитио с татариним¹³ док не приспе и Ваше на то одобреније, које ће најдуље до вторника у вечер или данас приспети. Јучер даклем поручио је, те сам и сам толко¹⁴ виденија ради к њему отишао, гди између прочег љубазног разговора извади ми из спремљене за Цариград торбе писмо своје, које је к самом цару спремио, и призвавши диван-ефендију¹⁵ у затвореној соби сами, заповеди му да ми га проучи. Писмо је тако разговетно било да га је ласно могао и Аврам и Милош разумети, од слова до слова мени истолковавши га, и садржаније његово јест следујуће:

По титули – Милош кулунуз¹⁶ и с прочим кнезовима послао је мени брата свог Јеврема, с неколико од 12 кнезова, и предавши ми од имена свију кнезова и од Коџа¹⁷ Милоша овди приложена писма, као верни од толико година Вашем престолу, умољавају ме всеподанејше да им испросим од Мерхамета¹⁸ Вашег да бисте им ако би могуће било сада бујурдисали¹⁹ и подарили захтевања која су пре 7. година Вашој милости представили, или ако вам обстојатељства не дозвољавају да им та сада бујурдишете, то као послушни царству Вашем не наваљујући на Вас просе да би им од Вас један кратки сенет²⁰ измолио кој[и] би гласио да ћете им вишеречена зактевања барем пошто мало Ваша садашња дела у ред поставили будете бујурдисати, и Вашу милост на њи[х] излити. У истом сенету да бисте још благоволили заповедити да народ буде послушан баш-кнезу²¹ Милошу, и ако би се кој противан његовим уредбама пока-

¹¹ Месеца.

¹² Аврам Петронијевић.

¹³ Татарин, носач поште.

¹⁴ Толко (тољко), само.

¹⁵ Диван-ефендија (тур), секретар.

¹⁶ Кулунуз, од кул (тур.), роб, слуга, веран поданик.

¹⁷ Коџа (тур) – велики.

¹⁸ Мерхамет (тур) – милост.

¹⁹ Бујурудисати. Од бујуруддија – везирска заповест.

²⁰ Сенет (тур.)- потврда.

²¹ Баш-кнез – први кнез.

зивао да ће онакови непокорник не само од кнеза Милоша као већила²² Вашег кажњен бити, но јошт и од самог Вас, који ћете Вашом дугачком руком достигнути га. За истог Милош кулунуза лане је одавде сав це-мајет²³ србски и кнезови, попови и кметови – једну прозбу учинио како да га очирачите.²⁴

Од иста писма кула вашег Милоша и од 12 кнезова, прилажем овди и превод што сам ја овди учинио, но бдући да је могућно да је какакова реч због неискуства преводчика преиначена и добро неистолкована²⁵, молим заповедите Вашем кулу баш-ћатипу²⁶ реизу, да би и ту находеће се кнезове призовнуо, с њима се разговорио и о начину просећег сенета боље известио се.

В прочем²⁷ престављена ми је овде и још једна устмена просба, кад би могуће било и да би јошт слободније и лакше с народом овим окретати могао и на верност к Вашем престолу придржавао га, Милош кулуну Вашем сада један хати-шериф да пошљете, којим бисте га над српским милетом²⁸ за баш-кнеза признали, а по смрти његовој други из сенсилета²⁹ његова кој способниј буде да се избере и потврди.

О овој тачки дознавајући и кул Ваш ја да је нужно за верност коју је Милош кулун к Вашем престолу свагда указивао, и коју сам ја и отпре познавао, а најпаче од како сам овди дошао, и о којем сам и летос Вас известио, велим нужно је подарити му над српским милетом баш-кнез-лук надследствени – сенсилеилен³⁰ – нужно је велим што ће једино ова фамилија свагда Вашем престолу приверждена бити, а друго, ако би се каква војна с девлетом³¹ росијским отворила не би могао наћи места у овом народу син Карађорђевој којга наравно да ће Русија сваким начином

²² Већил (тур.) – опуномоћеник.

²³ Цемајет (тур.) – заједница, друштво.

²⁴ Очирачити (тур.) – у контексту наведене реченице означава дати неки важан положај.

²⁵ Неистолкована – неразјашњена.

²⁶ Баш-ћатип, баш-катиб (тур.) – главни службеник.

²⁷ В прочем (црквеносл.) – између осталог.

²⁸ Милет (тур.) – заједница истоверних, припадника једне вере или вероисповести. Институција милета коначно је уобличена крајем 18. века. Р. Детрез, Не тњсят гърци, а ромеи да бѣдят : Православната кумтурна общност в Османската империя. XV – XIX в., София 2015, 43. Османско царство, као држава утемељена на принципима исламског права, није званично препознавало етничку, већ само верску припадност поданика. У овом случају је, међутим, за Србе употребљен тај термин, османским канцеларијама најближи и најразумљивији.

²⁹ Тако у документу.

³⁰ Тако у документу.

³¹ Девлет (тур.)-влада, државна власт.

старати се овде увући, и увући ће га доиста, ако се не потврди [и] торжествено³² не објави фамилија Милошева да је она од Вас за наследствена у Србију кнезовати потврђена. А кад се тако Вашим свјатим хатом потврди и објави, ондај будите уверени да ће овај народ свагда у миру остати, и нико неће моћи на противне мисли окренути га. Ја зато јемствујем и мојим животом добар стојим.

Усуђујем се и реч моју продужујем. Ја сам довољно и од пре нег што ћу у Ниш доћи и после у Нишу бившу ми и добро искусио дух народа српског, да је свагда склонен био к спокојству, само зулуми и интриге могли су га доводити ђекад к возбунтованију, но сад сам искусио се овде и данас се је осведочила и верност његова, но и то да је придржавана и сачувана највише с обителностију Милош кулунуза. Зато и препокорно молим, и пак молим учинити милост, и испунити им прошења њи[x]ова сада сва, или ако сад не мognете сва, а онда барем вишеречени сенет и напоменути хати-шериф за Милош кулунуза, и пошљите ми иј што пре, да с тим барем за сад и народ и Милош кулунуза обрадујем, а од њи[x] ћу потом узети такође један сенет, који ће ми га драговољно дати на свагдашњу верност Царству Вашем.

Ово проучивши пољубим му скут с возможным мојом благодарностију, и он ме ондај замоли говорећи ми: немојте ме само посрамити а што више да не изгубим свој живот, ибо јошт до данас никакој из наше фамилије нити је посечен ни сурђунисан³³, а надам се да ћу вам ускоро додати све оно што желите. Да учиним добро једном народу хоћу но и то желим да не буде с мојом штетом.

Ово јављајући Вашем сијатељству мислим да ће се и Вама допасти. Но додајем и то, да ја мислим да он не би смео овако писмо писати цару, да није одонуд или од Великог везира или од рицалата заповеђен, Ваше сијатељство нека боље расуди.

Син ће његов до десетак дана за Пазарџик поћи, и како се види рад је да на Пожаревац удари због злочестног пута на Хасан-Пашу, а рад је да се види и с Вама и с Госпођом, собом води и харем свој. Ако ваша воља буде пишите му и сами једно позиватељно писмо, благоволите уредити му и конаке.

Ја сам очекивао још синоћ суруџију³⁴ од вас, но не дође ни до сад у среду у вечер, а принуђен сјутра полазити одавде закључујем ово моје пи-

³² Торжествено (црквеносл.) – свечано.

³³ Сургун (тур.)-интернација, прогонство.

³⁴ Суруџија (тур.) – пратилац татарина који носи пошту између две станице (мензулхане), стара се да обезбеди потребе за њега (замена коња, храна), преузима пошту за своје подручје и даје му пошилике са свог подручја ради њихове даље експедиције.

смо јошт сада и јављам Вашем сијатељству да сам и данас изуна³⁵ ради к ч[еститом] везиру опет одлазио, гди и закључио сам да ако писмо од вас јошт и до сутра рано не приспе, то нека спреми татарина и к Вама пошље, а код мене остаће овде јошт један дан кнез Милета, Ресавац и Аврам, и ако што важно будете отписали ми, нека они сообште ч[еститом] везиру. Дао сам им слободу да могу отворити писмо ако на мене атресирано буде. Ја би и још за сјутра пробавио се очекујући вашег суруцију, но с татариним хита и ч[естити] везир, готов је дио још ономад отпрати га. Татарину вели ч[естити] везир да је дао обични трошак на пут, и нека Вам је на знање да не бисте му и Ви друге новце дали. Моли се, притом, да не бисте га више од дана у Крагујевцу задржавали, нека иде час пре, боље вели да се гвожђе куца док је вруће. Ч[естити] везир поклатио је Јакшићу место од његове куће што је на Сави купио, но то говорећи да је чрез Вас поклатио, дао ми је овде приложени сенет да Вам пошаљем, а Ви ако изволите вручите га самом Јакшићу, нека ово благодетјаније, Вама припадне.

Целујући благодетјелну десницу, остајем и јесам

Вашег сијатељства
всепонизнишиј брат
Јефрем Обреновић

У Београду
11. јануарија 1828.

Испод тога:
[Од] господ[ар] Јефрема
Прим[љено] 14. јануара [1]828.
И одг[оворено] 15. јануара 1828.
Но 62

35 Изун (тур.) – дозвола.

Сине Славеншто,
 Милостивитиши Господару!

По отаџбинским писма мени од 8. ма: описаше ми Ал-
 раша ко је: Сегеру, да му соопшти, писаше Самови Славен-
 штату од разговора № 2. Савијетсе Ал-и, међу тим да не,
 да пређе волио да таларијом, док не присте и Саме на то
 одобриће, које на дуге до вторника у Сегеру или дана да
 пристеће. Прегр дакле поручи с писаном и саму поклова
 од кој града ко нтму отишао, где, што међу прочим, и давањем
 разговора ишвадило иће саремитне да Зурригуде Шорге,
 писмо своје, које с ко Самови Зурригуде, и прибавиши
 Дивана Срејдин у разговору Соби Сави, ватворити да иша
 проури. Писмо с тако разговору било, дапа с мило много
 и Алранта и Милови разумити, од слова да слова мени
 иштовкованима, и савршеним нтиво Сави Сави дуге:

1. По писану — Милови Зурригуде и с прочим кнеговима
 2. писало с ко мени Зрала Сави Срејема, с нтковице од 12.
 3. кнегова, и предавшиши од ишена Сави кнегова и од кне
 4. Милова, оди трипорека писма, као вторни од писаном ко:
 5. дива Самови престолу, умољаваше весподданитише, да ише
 6. ишпросити од Мехамета Самови, да виласе ише ако да
 7. могуће било сада буррдисати и подарити она виле:
 8. важа колу пре 7. година Самови Милови предсавиши
 9. или ако Саме обстојателства неопознати да ише та:
 10. сада буррдисате, то као послуши Зурригуде Самови не:
 11. навалити на Саме, просе да да ише од Саме Сави Зрале
 12. ки Сенеце ишмови, кој да ишало, даше ише виле:
 13. дакле вана бурренте пошто мило Саме садашња дива у ред
 14. поставили будете буррдисати, и Саму Милови на нтви
 15. ишвили. У истој Сенеце дакле ишало виле:
 16. даже виле да народ биде послушан Саме кнезу Ми-
 17. лошу, и ако биде кој прилике ишовити уредана покази:
 18. Сав, даје ошкови неопознати, нешто од кнега Милова
 19. као Сетима Самови кнегов ошви, но ишало и од Самови
 20. Сав, коште Самови дугакоје руково достиживе да
 21. нешто Милови Зурригуде виле с одаве Сави Цема Сави
 22. Сабекин — кнегов, попови и кнегову — Сави прогову ушви
 23. како да га ошувиле. — Од исто писма кнега Самови
 24. Милова и од 12. кнегова, трипорека оди и порево
 25. ишвалити а оди ушви; но биде да с могуће, да с ко:
 26. кнегов уше виле нешкуча виле преводила прилике,

1. добро не исполнена, молитвъ Государяна Вашель Купу Свѣд
 2. Касану реши, да въ и ту находитея крестоу тридцать, въ
 3. номъ расклато, и о нагнъ престель Селета Свѣдъ и въ
 4. въ промѣлъ представителни сь оди и томъ Свѣдъ усомнел
 5. ареса, каде, въ мотуе бало, и да въ томъ мотуе и пакше
 6. въ народомъ обиль окрестни мого, и на върнотъ къ Вашель
 7. престолу придржаво, Милошъ Купу Вашель Сада С.
 8. да въ Свѣдъ-шерифъ да пошито, коти бжата надъ Свѣдъ м.
 9. истомъ въ томъ-Крета приклат, а по смерти нѣтовой дру.
 10. ги и въ Сенсиметта нѣтва кой Сасовнотъ бже дае мотре и
 11. повордъ.
 12. О ованъ токи, дознавантн и купу Свѣдъ А, дае нуждо
 13. да върнотъ кон С Милошъ Купу къ Вашель престолу
 14. свѣда указивао, и кон саль А и отаре познавао, а на
 15. дае одъ касанъ оди домао, и о коти саль и нѣто въ Свѣд
 16. нѣто, велишъ нуждо сь подарилу надъ Свѣдъ Миле.
 17. томъ Свѣдъ Крета нѣто-Сенсиметтн-нуждъ.
 18. но сь велишъ, шѣте Свѣдъ, ова франция свѣда Вашель пре.
 19. столу придржаво бжати, а друго, ако бже крѣва вола
 20. сь Свѣдъ росейскимъ отворила, нѣтъ мого нати
 21. нѣто, у ованъ народу Свѣдъ Каратрѣвъ, кога нѣра-
 22. по дае русей Свѣдъ нагнотъ сѣрадине оди убути,
 23. и убутига до иста, ако не повордъ и торрестентн
 24. не обави франция Милоша да сь ома одъ Свѣдъ Свѣ
 25. нагнотъ у Серднъ Крета повордѣна. А каде сь та.
 26. ко Вашель Свѣдъ Крета повордъ и обави, оди
 27. будиле убути, дае ованъ народъ Свѣдъ у мшу остатн,
 28. и нико нѣте моти на арѣвнѣ мшѣ окрѣдла; А да ко
 29. Свѣдъ и моти ривотомъ добръ сѣтн.
 30. мшѣ сѣтн и рѣтъ мотъ продуцентъ; А саль добръ
 31. и ованъ нѣтъ шѣту у мшу бжати, и после у мшу
 32. двинутн добро икуио духъ народа Свѣдъ, да сь свѣда
 33. скаотнѣ доо къ сѣтнѣ, само дулнн и мшѣ
 34. мшѣ сѣтн доводиле бже къ возбудовантн; но саль саль
 35. икуио сь оди, и да нѣ сь сь оди догала Стрнотъ
 36. нѣто, но и то, да сь придржавана и салувака на върнѣ
 37. сь оди нѣто Милошъ Купу. Да сь прѣ.
 38. покорнѣ моти, и пакшѣ моти, мшѣ мшѣ, и мшѣ
 39. мшѣ мшѣ прѣмѣна нѣто Сада Свѣдъ, или ако саль нѣ
 40. мшѣ сь, а око бжати вѣмѣрѣтн Свѣдъ и нѣто.
 41. мшѣ Свѣдъ-Шерифъ да Милошъ Купу, и мшѣ
 42. да мшѣ шѣ прѣ, да сь саль бжати да сь и народъ
 43. и Милошъ Купу обраду сь, а одъ нѣту повордъ

„ урети такође Едана Семов, које писа Драговољно да:
„ ти на сваданом Етрностају во дрелву Самов. —

Ово прогубивши, компанију свуљ сь воиморноста
мојомо благодарности, и отъ ме охдан Самом, говорећи
ми: „ немой мене само пограмиць, а иво вписе да немой
уделити свои живаль, иво иомъ до данаъ никако иво наме
брамиле, или с постеленъ ни сурдунисанъ. а надавесе
дату Самъ скоро добавити све оно иво релитас. да уи-
нитъ добро Еданоъ народу, хоту; но и по релитас, да
не буде сь моимъ илестомъ. —

Ово Авлантн Самовъ сителсвеву, мислимъ датесе
и сама доплати; но додаеиъ и то, да я мислимъ, да
онъ нево сито овако писмо писави драу, да нѣ одожд
или одъ Великовъ Везира или одъ релитас Самъ-
Везира, Ваше сителсвство, нека боъ расуди.

Сителсвство нево до десетакъ дана да Пазарцикъ поти,
и како се види радъ с да на Портавеванъ удари одовъ
Доксмановъ пута на Хасанъ Пашу, а радъ с да се ви-
ди и сь Сама и сь Фосафовъ, совоиъ води и харенъ
свои. ако Сама воля буде пишмелу и савъ Едно
подивителство писмо, дравоволие уредилу и кон-
ке. —

Јасавъ оживао иомъ сителсвство одъ Самъ, но недо-
трети ни до савъ у среду у вечеръ; а прииутомъ солра ала-
чили одавде, дракитисавъ ово моє писмо иомъ савде, и я-
влявъ Самовъ сителсвеву, дасавъ и данаъ ижура радъ
да нѣ ч. Везиру отелъ адити, иди и дракитисавъ
да ако писмо одъ Самъ иомъ и до солри разо не при-
савъ, то нека сарени Пашарина, и во Сама пошитъ,
а по мене ожити оведе иомъ Едана данъ Кнезь
Милета, расаванъ и Авранъ, и ако иво вадно бу-
десе отансалиши, нека они соовде ч. Везиру, дас
савъ иво слободу да могу оворити писмо, ако на
мене атресироваъ буде. да сь и иомъ са ^{своиъ}
пробавиесе ожевити Вашевъ сурдунъ, но сь такури-
номъ Хила и ч. Везиру, готовъ сь ово иомъ одъ
ономадъ отахваличи. — Пашарину Вели А. Везиру
дас дао обити ароматъ на туль, и нека Самъ сь
на Енанъ да невоителу и сь друга новъ дали. мо-
лисе при томъ да невоителу вписе одъ данаъ
у Краусовъ вадурвали, нека иде каъ вре,

Ђошѣ вели да се зворѣ куца дошѣ с Архите.
 П: Велуѣ поклоно с Архите место одѣ нѣвоѣ куце
 шѣ с на Сави Куце, но то говорети да с грехѣ
 Савѣ поклоно, дао ми с оди трипоречи Савѣ, да
 Савѣ поклоно, а въ ако нѣвоѣ, врутега Савѣ
 Архите, нека ово народѣниѣ Савѣ трипоречи.
 Изълучити народѣниѣ Дешицу, остаеѣ
 и Савѣ

Савѣ Савѣ

у Стограду
 11. Августа 1828.

Владимирѣвићѣ Савѣ
 Савѣ Савѣ.

Господ: Савѣ

Прил: 1/1 Ступа 828
 и одѣ: 15 " " # 62.

Summary

In the twenties of the 19th century, Serbian representatives increased their activity in negotiations with the Ottoman authorities on the confirmation of the rights and privileges of Serbs, which were guaranteed by Bucharest Treaty from 1812. Upon conclusion of Akkermann Convention in 1826, the rights guaranteed were not realized due to sultan's withdrawal of the signed agreement, and Serbs tried to fulfill them, being on the eve of a new Russian-Ottoman War, while keeping calm demeanor and loyalty and in the event of war. The most active persons in negotiations were brother of Prince Miloš Obrenović, Jevrem and Belgrade Vizier Husein Pasha, negotiator on the Ottoman side.

One of the most important sources on this issue is the letter of Jevrem Obrenović to Prince Miloš Obrenović from 11 (23) January 1828, which is kept in the collection of the Intermunicipal Historical Archives of Valjevo. In this letter Jevrem Obrenović reports to Prince Miloš about his conversation with the Belgrade Vizier Husein Pasha, who forwarded to Constantinople pleads of Serbian representatives and noted positive things about them. Given that it was a diplomatically sensitive time, Serbian petitions presented before the Belgrade Vizier were moderate, and were related to confirmation of status and to rule of heritage for Obrenović family.

Territorial issues regarding future Serbian autonomy were not mentioned in the letter, nor was the status and the continued existence of the Ottoman garrison and Muslims in that area. The letter was paleographically and diplomatically described and is attached as follows.